

Barns och ungas läsning

– ett ansvar för hela samhället

Betänkande av Läsdelegationen

Stockholm 2018

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2018:57

SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.
Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).
En kort handledning för dem som ska svara på remiss.
Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2018

ISBN 978-91-38-24835-5
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Regeringen beslutade den 22 september 2016 att tillkalla en kommitté i form av en delegation med uppdraget att, inom ramen för satsningen Hela Sverige läser med barnen, samla alla aktörer – skola, kultur och föreningsliv, t.ex. idrotten – runt insatser för läsning i och utanför skolan (dir. 2016:78). Syftet med uppdraget är att bidra till att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser.

Som delegationens ordförande förordnades fr.o.m. den 22 september 2016 Katti Hoflin, stadsbibliotekarie Stockholms stad. Som övriga ledamöter förordnades fr.o.m. den 1 november 2016: Nisha Besara, teaterchef Unga Klara, Ulf Fredriksson, docent Stockholms universitet, Ann-Helén Laestadius, författare och journalist, Lars Lagerbäck, fotbollstränare, Monica Widman-Lundmark, förbundssekreterare ABF, Martin Widmark, författare. Lars Lagerbäck entledigades som ledamot fr.o.m. den 3 april 2017. Johan Unenge, illustratör och författare, förordnades som ledamot fr.o.m. den 3 april 2017.

Delegationen har antagit namnet Läsdelegationen.

Som sekreterare i delegationen anställdes Annika Hellewell (fr.o.m. den 1 november 2016), Jonas Andersson (fr.o.m. den 1 december 2016) och Helene Larsson (fr.o.m. den 15 februari 2017).

Som delegationens experter förordnades fr.o.m. den 23 januari 2017 ämnesrådet Matilda Berggren och departementssekreteraren Tina Pettersson samt fr.o.m. den 11 september 2017 departementssekreteraren Anna Lindblom.

Härmed överlämnar Läsdelegationen betänkandet *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället* (SOU 2018:57).

Stockholm i juni 2018

Katti Hoflin

Nisha Besara
Ulf Fredriksson
Ann-Helen Laestadius
Johan Unenge
Monica Widman-Lundmark
Martin Widmark

/Annika Hellewell
Jonas Andersson
Helene Larsson

Innehåll

Sammanfattning	13
1 Vikten av läsning	21
1.1 Läsning – en grundläggande färdighet	23
1.2 Bakgrund till delegationens arbete.....	24
1.3 Nuläge.....	25
1.3.1 Läsförståelse och läsvanor.....	25
1.3.2 Insatser inom läsområdet	26
1.4 Identifierade utvecklingsområden	28
1.4.1 Små barns språkutveckling.....	28
1.4.2 Läsning i skolan	28
1.4.3 Skolbibliotek och läsning.....	29
1.4.4 Läsning på fritidshem	29
1.4.5 Läsning på lov	29
1.4.6 Bibliotek och läsfrämjande.....	29
1.4.7 Läsande förebilder	30
1.4.8 Uppföljning av och samverkan kring barns och ungas läsning	30
1.5 Några utgångspunkter	31
1.5.1 Definition av läsning	31
1.5.2 Målgrupper.....	31
2 Delegationens uppdrag och arbete	33
2.1 Delegationens uppdrag.....	33
2.2 Läsdelegationen.....	34
2.2.1 Sammansättning.....	34

2.2.2	Arbetsformer.....	34
2.3	Barns och ungas syn på läsning.....	35
2.4	Möten och studiebesök	36
2.4.1	Referensgrupper från skola, bibliotek och myndigheter	37
2.4.2	Studiebesök för att ta del av läsfrämjande insatser	38
2.5	Delegationens utåtriktade arbete.....	40
2.5.1	Mötesplatser för samtal om läsning	40
2.5.2	Folkbildningsinsatser om läsning.....	44
2.5.3	Digitala kanaler för att nå fler	46
3	Små barns språkutveckling	47
3.1	Yrkesgrupper som arbetar med små barns språkutveckling.....	48
3.2	Reglering och ansvar	48
3.2.1	Barnhälsovården	48
3.2.2	Förskolan.....	49
3.2.3	Folkbiblioteken.....	50
3.3	Forskning om tidig språk- och lässtimulans	50
3.3.1	Vikten av att börja tidigt.....	50
3.3.2	Familjens betydelse	52
3.4	Samverkan mellan aktörer för små barns språkutveckling.....	53
3.4.1	Samverkan mellan bibliotek och barnhälsovård	54
3.4.2	Samverkan mellan bibliotek och förskola.....	56
3.5	Några aktuella statliga insatser gällande små barns språkutveckling.....	57
3.5.1	Bokstart	57
3.5.2	Läsfrämjande insatser i förskolan.....	58
3.5.3	Läsflytet i förskolan	59
3.6	Förslag och bedömningar gällande små barns språkutveckling.....	60

4	Läsning i skolan	65
4.1	Läsinsatser ska anpassas till elevers olika förutsättningar och behov	66
4.2	Reglering och ansvar	66
4.2.1	Läroplanerna	66
4.2.2	Läraryrket och lärutbildningen	68
4.3	Skolinspektionens kvalitetsgranskningar av läsundervisningen	69
4.4	Rekommendationer utifrån forskning gällande läsning i skolan.....	70
4.4.1	Läsundervisning.....	70
4.4.2	Litteraturundervisning	78
4.5	Några aktuella statliga insatser gällande läsning i skolan.....	81
4.5.1	Insatser gällande förskoleklassen.....	81
4.5.2	Läsluft – kompetensutveckling i läs- och skrivutveckling	81
4.5.3	Ett nationellt skolutvecklingsprogram om nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande	83
4.5.4	Nationella centrum för språkutveckling	83
4.5.5	Utredningsförslag om språkutveckling.....	83
4.5.6	Läsa, skriva, räkna – garanti för tidiga stödinsatser	84
4.6	Bedömningar gällande läsning i skolan	84
5	Skolbibliotek och läsning	91
5.1	Reglering och ansvar	92
5.1.1	Skollagen och bibliotekslagen.....	92
5.1.2	Läroplanerna	93
5.1.3	Unescos folk- och skolbiblioteksmanifest	94
5.1.4	Myndigheter med uppdrag som rör skolbibliotek	95
5.2	Tidigare utredningar som berört skolbibliotek.....	98

5.3	Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskningar av skolbibliotek.....	99
5.3.1	Kvalitetsgranskningar	99
5.4	Skolbiblioteken i Kungliga bibliotekets biblioteksstatistik	100
5.5	Utvecklingsbehov gällande skolbibliotek: definition och bemanning.....	101
5.6	Aktuell forskning om skolbibliotek.....	102
5.7	Några aktuella statliga insatser gällande skolbibliotek.....	104
5.7.1	Den nationella biblioteksstrategin	104
5.7.2	Utvärdering av skolbiblioteken.....	104
5.8	Förslag gällande skolbibliotek och läsning	106
6	Läsning på fritidshem	111
6.1	Reglering och ansvar	112
6.1.1	Fritidshemmets uppdrag.....	112
6.1.2	Fritidshemmet i läroplanerna	113
6.1.3	Ansvar för fritidshemmet	113
6.1.4	Läroplanerna – med inriktning mot arbete i fritidshem	114
6.2	Statistik om fritidshemmet	115
6.2.1	Elever	115
6.2.2	Personal	115
6.3	Utmaningar i fritidshemmen	116
6.4	Möjligheter till läsning i fritidshemmen.....	117
6.5	Några aktuella statliga insatser gällande fritidshem	118
6.5.1	Personalförstärkning i fritidshemmen	118
6.5.2	Insatser med anledning av förtydligande av fritidshemmets uppdrag	118
6.6	Förslag och bedömningar gällande fritidshem	119
7	Läsning på lov	123
7.1	Vikten av läsning på lov.....	123

7.2	Läsfrämjande insatser på lov med olika mål	124
7.2.1	Sommarläsningsprogram.....	125
7.2.2	Läslov vecka 44	127
7.3	Några aktuella statliga insatser gällande läsning på lov	127
7.3.1	Obligatorisk sommarskola.....	127
7.3.2	Statsbidrag för läsning på lov.....	128
7.3.3	Insatser för att stärka läslovet.....	128
7.3.4	Statsbidrag för kostnadsfria aktiviteter under skolloven	128
7.4	Förslag och bedömning gällande läsning på lov.....	129
8	Bibliotek och läsfrämjande	133
8.1	Reglering och ansvar	134
8.1.1	Bibliotekslagen.....	134
8.1.2	Utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap.....	135
8.1.3	Myndigheter med uppdrag kring folkbiblioteken.....	136
8.2	Kungliga bibliotekets biblioteksstatistik.....	138
8.2.1	Medier och utlåning	138
8.3	Folkbibliotekens läsfrämjande verksamhet	139
8.3.1	Bibliotekens uppsökande arbete.....	140
8.3.2	Biblioteken och de nationella minoriteterna	143
8.4	Läsfrämjande inom den regionala biblioteksverksamheten.....	143
8.5	Bibliotekariers kompetens inom det läsfrämjande området.....	144
8.5.1	Bibliotekarieprofessionen	144
8.5.2	Kompetensutveckling inom litteratur- och läsfrämjande	145
8.6	Några aktuella statliga insatser gällande bibliotek och läsning.....	148
8.6.1	Satsning på stärkta bibliotek.....	148
8.6.2	Digitalt kompetenslyft.....	148
8.6.3	Nationell biblioteksstrategi	149

8.7	Förslag och bedömning gällande bibliotek och läsfrämjande	149
9	Läsande förebilder	153
9.1	Vikten av läsande förebilder.....	154
9.1.1	Vikten av manliga läsande förebilder	155
9.2	Läsfrämjande initiativ med fokus på förebilder	157
9.2.1	Föräldrar och andra vuxna som läsande förebilder	157
9.2.2	Kompisar som läsande förebilder.....	158
9.2.3	Idrottsutövare och idrottsledare som läsande förebilder	159
9.2.4	Läsambassadören.....	160
9.2.5	Författare som läsande förebilder	161
9.3	Vikten av vuxnas läsning.....	161
9.3.1	Folkbildningsrådet	162
9.3.2	Vuxna som tillhör de nationella minoriteterna ...	163
9.3.3	Arbetsplatsbibliotek.....	163
9.4	Bedömningar gällande läsande förebilder	164
10	Uppföljning av och samverkan kring barns och ungas läsning	167
10.1	Vikten av uppföljning och samverkan.....	167
10.2	Uppföljning av det läsfrämjande arbetet i och utanför skolan.....	168
10.2.1	De nationella målen för litteratur- och läsfrämjande.....	168
10.2.2	Uppföljning av elevernas läsförståelse	169
10.2.3	Uppföljning av det läsfrämjande arbetet utanför skolan	170
10.3	Bedömning gällande uppföljning av barns och ungas läsning	170
10.4	Samverkan över sektorsgränser och på alla nivåer	171
10.4.1	Fördelar med samverkan.....	171
10.4.2	Samverkan på olika nivåer.....	172

10.5	Förslag gällande samverkan kring barns och ungas läsning	173
11	Framtidsfrågor	177
11.1	Grundutbildning för yrkesgrupper som arbetar med barns och ungas läsning.....	177
11.2	Forskning och kunskapsspridning.....	178
11.3	Uppföljningar som leder till utveckling	180
11.4	Finansieringsformer för läsfrämjande verksamhet	181
11.5	Barns och ungas läsintresse och den digitala tekniken	183
12	Konsekvenser av förslagen.....	185
12.1	Konsekvenser enligt kommittéförordningen och utredningsdirektivet.....	185
12.2	Konsekvenser för staten och statliga myndigheter.....	186
12.2.1	Staten.....	186
12.2.2	Statens kulturråd.....	187
12.2.3	Statens skolverk.....	188
12.2.4	Statens skolinspektion	189
12.3	Konsekvenser för huvudmännen	189
12.3.1	Konsekvenser för enskilda huvudmän	190
12.3.2	Konsekvenser för statliga skolhuvudmän	190
12.3.3	Konsekvenser för barn och unga	191
12.4	Övriga konsekvenser	192
12.4.1	Konsekvenser för sysselsättning och service i olika delar av landet	192
12.4.2	Konsekvenser för jämställdheten mellan pojkar och flickor och kvinnor och män.....	192
12.4.3	Konsekvenser för de integrationspolitiska målen	192
12.4.4	Konsekvenser för Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen.....	193

Referenser..... 195**Bilagor**

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2016:78..... 211

Bilaga 2 Rapport om läsförmåga, läsvanor och läsintresse
bland barn och ungdomar i Sverige 219

Bilaga 3 Barns och ungas reflektioner kring läsning..... 285

Sammanfattning

Syftet med Läsdelegationens uppdrag har varit att bidra till att ge alla barn och ungdomar likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser. Prioriterad målgrupp för arbetet har varit barn och unga mellan 0–18 år. Även vuxna har varit en målgrupp men då främst i egenskap av läsande förebilder för barn och unga.

Delegationens utåtriktade arbete

I delegationens uppdrag har det ingått att kartlägga och följa utvecklingen inom det läsfrämjande området. Vi har genomfört ett stort antal möten med olika aktörer och gjort ett flertal studiebesök runt om i landet. Vi har även genomfört flera möten med barn och unga där vi har samtalat om läsning. Vidare har vi genomfört olika arrangemang, i egen regi eller i samarbete med andra, i syfte att skapa utrymme för samtal om läsning och möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan aktörer från verksamheter i och utanför skolan. Vi har även genomfört några folkbildningsinsatser kring läsning, såsom den mindre kampanjen *#visaläsningen* och informationsinsatsen *Ge tid för läsning!*

Utvecklingsområden

Det finns många exempel på framgångsrika insatser på läsningens område i och utanför skolan. Vi har dock identifierat ett antal områden med ytterligare utvecklingspotential, av särskild vikt för barns och ungas läsning. Det är inom dessa områden som vi har valt att lämna våra förslag respektive bedömningar. Våra förslag och bedömningar gäller alla barn och unga, oavsett förutsättningar och

behov. Vi vill också betona att det finns många vägar till läsning. Det är därför av största vikt att det finns förståelse och kompetens inom respektive verksamhet för att barn och unga utvecklar sin läsning på många olika sätt.

Små barns språkutveckling

Litteratur i förskolan

Mot bakgrund av stora skillnader mellan landets förskolor med avseende på tillgång till litteratur och pedagogisk verksamhet kring litteratur, föreslår vi att det ska framgå av läroplanen för förskolan att förskolan ska sträva efter att utveckla barnens intresse för litteratur. Vidare föreslår vi att personalen i förskolan i högre utsträckning än i dag ges möjlighet att delta i Läslyftet och att Skolverket ska ta fram stödmaterial om hur man kan arbeta med litteratur i förskolan.

Samverkan kring små barns språkutveckling

För att höja den nationella standarden på samverkan mellan aktörer kring små barns språkutveckling bör Kulturrådet med sin kunskap långsiktigt stödja kommuner som i samverkan med BVC, folkbibliotek och förskolor arbetar med små barns språkutveckling och även verka för att fler kommuner påbörjar en samverkan kring små barns språkutveckling. Arbetet bör ske tillsammans med Skolverket och Socialstyrelsen.

Läsning i skolan

Alla elevers rätt till en fullgod läsförmåga

Alla elever, oavsett förutsättningar och behov, ska ges möjlighet att utveckla en fullgod läsförmåga. Det är av stor vikt att tidigt och systematiskt kartlägga och identifiera om elever har läs- och skrivsvårigheter för att tidigt kunna sätta in adekvata stödinsatser. Elever med läs- och skrivsvårigheter eller läsnedläggning kan även behöva särskilda läromedel eller lärverktyg, till exempel talböcker eller punktskriftsböcker.

Att arbeta språkutvecklande i alla ämnen är positivt för alla elever men särskilt viktigt för nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska.

Vad gäller arbetet med skönlitteratur är det av betydelse att lärare systematiskt genomför diskussioner om det lästa och även agerar läsande förebilder för eleverna, bland annat genom att berätta om vad de själva läser.

Läsllyftet ska revideras utifrån aktuell forskning och verksamhetens behov

Läsllyftet är en uppskattad kompetensutveckling inom läs- och skrivutveckling och har bidragit till att man i skolan börjat diskutera undervisningen mer systematiskt. Läsllyftets moduler bör kontinuerligt revideras utifrån ny forskning och eventuella nya behov i verksamheten. Ett område som Skolverket bör lägga ytterligare fokus på är hur man i skolan kan skapa läsintresse, eftersom flera undersökningar visar att barns och ungas läsintresse minskar.

Långsiktig hållbar lärarkompetens inom läsning

Skolhuvudmännen bör verka för en långsiktigt hållbar kompetens för lärare inom allt från läsinlärning och läsutveckling till litteraturundervisning. Det är centralt att insatserna utformas så att lärare får den kompetens och de verktyg som behövs för att de ska kunna möta alla elevers olika förutsättningar och behov.

Det är viktigt att arbeta med tidiga läsinsatser men även att läsundervisningen och läsningen har hög prioritet på högstadiet och i gymnasieskolan.

Det är även av vikt att skolans läsundervisning svarar mot den ökade digitaliseringen i samhället. Samtidigt vilar läsförståelse i digitala sammanhang i hög grad på samma förmåga som traditionellt läsande. En satsning på digitalt läsande bör därför gå hand i hand med det traditionella läsandet och det traditionella läsandet bör ha ett fortsatt stort utrymme i svensk skolundervisning. Förmågan att tillgodogöra sig längre texter är också avgörande för att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt.

Skolbibliotek och läsning

Frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas

Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolinspektionens regelbundna tillsyn visar att så inte är fallet. Bemannade skolbibliotek har visat sig vara en viktig resurs i den pedagogiska verksamheten men även här ser det mycket olika ut i skolorna. Vi föreslår därför att frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas. Vi föreslår även att vad en skolbiblioteksverksamhet är ska definieras på förordningsnivå och därefter ska Skolverket få i uppdrag att ta fram ett allmänt råd om hur man kan bygga upp en skolbiblioteksverksamhet med hänsyn tagen till de olika förutsättningar och behov som skolor har.

Vidare föreslås att Skolinspektionen, inom ramen för sin regelbundna tillsyn, särskilt fokuserar på elevernas tillgång till skolbibliotek.

Läsning på fritidshem

Fritidshemmet ska stimulera elevernas läsning

Fritidshemmen har en stor potential vad gäller att stimulera elevers läsning. För att säkerställa att alla elever får tillgång till läsning inom ramen för fritidshemmets verksamhet föreslår vi att det ska framgå av berörda läroplaner att fritidshemmet ska stimulera elevernas läsning. Vi föreslår även att Skolverket ska få i uppdrag att ta fram stödmaterial om hur man i fritidshemmet kan arbeta med såväl språk- och läsutveckling som med läsning generellt. Vidare föreslås att personalen i fritidshemmet ges möjlighet till kompetensutveckling inom området läsning.

Läsning på lov

Verksamhetsbidrag ska utgå till läsfrämjande aktörer

Läsfrämjande insatser på lov handlar dels om att ge olika ingångar till lustfylld läsning genom lovaktiviteter, dels att nå barn som tenderar att halka efter med läsningen under längre lovuppehåll. Det finns flera

läsfrämjande aktörer som genomför kvalitativa och uppskattade läsfrämjande verksamheter för barn och unga, både under skoltid och lovtid. En utmaning för majoriteten av dessa aktörer är att de varje år, eller med jämna mellanrum, måste finna ny finansiering för sina verksamheter. Vi föreslår därför att en försöksverksamhet ska införas som innebär att en eller flera läsfrämjande aktörer får ett årligt verksamhetsbidrag för insatser kring läsning på lov.

Bibliotek och läsfrämjande

Ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier ska genomföras

Vi föreslår att en nationell satsning ska genomföras för folkbibliotekarier, med inriktning på folkbibliotekariers läsfrämjande uppdrag gentemot barn och unga – ett läsfrämjandelyft för bibliotekarier. Läsfrämjandelyftet ska syfta till kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning. Satsningen bör inledningsvis vara utformad i projekt där olika kommuner och regioner söker statsbidrag för kompetensutvecklingen. Målet bör dock vara att över tid införa ett nationellt läsfrämjandelyft för bibliotekarier där staten samlat tar ett större ansvar för kompetensutvecklingen för landets folkbibliotekarier, att jämföras med Läslyftet inom skolan.

Läsande förebilder

Föräldrar som läsande förebilder

Under 2018–2020 har Folkbildningsrådet i uppdrag att genom studieförbunden stärka föräldrars delaktighet i sina barns lärande. Studieförbunden bör, inom ramen för detta uppdrag, särskilt fokusera på föräldrar som läsande förebilder. Arbetet bör genomföras tillsammans med andra aktörer som arbetar med vuxnas läsning, till exempel Kulturrådet.

Läsfrämjande insatser för vuxna

Kulturrådet bör, inom ramen för sitt handlingsprogram för läsfrämjande, genomföra ytterligare insatser för att stärka vuxnas läsning så att vuxna kan utgöra läsande förebilder för barn och unga. Inom ramen för detta arbete bör även ingå att utveckla former för hur den statliga nivån kan samverka med den kommunala och regionala nivån för att utveckla den läsfrämjande verksamheten i arbetslivet, bland annat när det gäller arbetsplatsbibliotek.

Kommuner bör arbeta för att inrätta tjänster för läsfrämjande-ambassadörer som företräder de nationella minoritetsspråken och som kan vara vuxna läsande förebilder för barn och unga.

Uppföljning av och samverkan kring barns och ungas läsning*Uppföljning av barns och ungas läsning*

Uppföljning är avgörande för att man ska veta om man gör rätt insatser eller om man behöver förändra något. Uppföljningen ska ställas mot de mål man har för verksamheten och utifrån resultaten på uppföljningen ska man ha möjlighet att förbättra eller förändra pågående eller kommande insatser inom området. Uppföljning av det läsfrämjande arbetet i och utanför skolan bör vara ett ansvar för alla nivåer: nationell nivå, regional nivå, kommunal nivå och lokal nivå.

Ett Läsråd ska inrättas

Läsande medborgare är en för samhället gemensam angelägenhet. Frågor om språk- och läsutveckling rör följaktligen flera samhällsaktörer. Det behövs nationell samling kring barns och ungas läsning. Vi föreslår därför att ett Läsråd ska inrättas som ska arbeta för att samla och samordna aktörer och insatser inom kultur, skola, civilsamhälle, folkbildning och näringsliv kring barns och ungas läsning i och utanför skolan. Som ett första uppdrag skulle Läsrådet kunna ta vid efter Läsdelegationen och följa upp delegationens förslag och bedömningar.

Framtidsfrågor

Under arbetets gång har vi stött på ett antal större frågeställningar som vi anser behöver lyftas fram även om dessa frågor inte ingår i vårt uppdrag eller mandat.

Grundutbildning för yrkesgrupper som arbetar med barns och ungas läsning

Det är av stor vikt att berörda grundutbildningar säkerställer att alla som arbetar med barns och ungas läsning får relevanta kunskaper i hur barn och unga lär sig att läsa och utvecklar sin läsning.

Forskning och kunskapsspridning

Det finns ett fortsatt behov av större longitudinella, kvalitativa och kvantitativa forskningsprojekt kring effekten av olika metoder och arbetssätt kring läsning, liksom forskning om digitaliseringens effekter på läsning samt läsning av digitala texter. Det finns även ett behov av att stärka den professionsinriktade biblioteksforskningen. Vidare finns det behov av kontinuerliga läsvaneundersökningar som ställer frågor kring olika typer av läsning och som också utgår från i vilka sammanhang läsningen sker (till exempel skola respektive fritid). Det bör även undersökas om någon form av läscentrum, motsvarande de centrum som finns i Norge och Danmark, bör inrättas.

Uppföljning

Kungliga biblioteket bör i samverkan med Kulturrådet årligen rapportera identifierade utvecklingsområden till regeringen utifrån den officiella biblioteksstatistiken, biblioteksplanerna och Kulturrådets uppföljningar av de läsfrämjande statsbidragen. I arbetet med denna rapport bör KB och Kulturrådet inhämta synpunkter från de regionala biblioteksverksamheterna.

Finansieringsformer för läsfrämjande verksamhet

Det finns ett generellt behov av mer permanenta och långsiktiga finansieringsformer till läsfrämjande verksamhet. Det bör därför övervägas om läsfrämjande aktörer som arbetar på nationell nivå eller som har förutsättningar att skala upp sin verksamhet till en nationell nivå kan ges ett permanent statligt verksamhetsstöd, med krav på uppföljning och utvärdering.

Barns och ungas läsintresse och den digitala tekniken

Barns och ungas läsintresse är ett område där man hela tiden behöver tänka nytt. Det behövs bland annat undersökas hur tekniken kan göras till en möjlighet till ökad läsning, snarare än till ett hot mot läsningen.